

Türk Turizm Araştırmaları Dergisi

2025, 9(4): 367-383.

<https://doi.org/10.26677/TR1010.2025.1605>

ISSN: 2587-0890 Dergi web sayfası: <https://www.tutad.org>

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Deniz Turizmine Katılım ile Yaşam Doyumu İlişkisinin İncelenmesi

Öğr. Gör. Dr. Gencer SÜMBÜL, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Marmaris Turizm Meslek Yüksekokulu, Muğla, e-posta: gencersumbul@mu.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5343-7992>

Öz

Deniz turizmi hem su üstü hem de sualtı aktiviteleri içererek ziyaretçiye çeşitli deneyimlerin kapısını aralamaktadır. Bu deneyimler bireylerin yaşamlarını ne ölçüde tatmin edici bulduklarını ifade eden öznel bir değerlendirmeleri olarak tanımlanabilen yaşam doyumu üzerinde etkili olabilmektedir. Bu araştırmada, Marmaris'te yaşayan yerel halkta deniz turizmine katılım ile yaşam doyumu arasındaki ilişki incelenmiştir. Basit tesadüfi örnekleme yöntemine başvurulmuş araştırmamızın ilk bölümünde demografik bilgiler ve turizme katılım sıklığı ölçülmüş; ikinci bölümde “Yaşam Doyumu Ölçeği” kullanılmıştır. Analizler, yüksek eğitim ve gelir düzeyine sahip bireyler ile sık tatile çıkanların yaşam doyumlarının daha yüksek olduğunu göstermiştir. Su sporları, plaj ziyaretleri, sualtı dalışı ve balıkçılık gibi deniz turizmi etkinliklerine yüksek katılımın, yaşam doyumunu artırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Deniz turizmine aktif katılım ile yaşam doyumu arasında genel olarak pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Marmaris özelinde, deniz turizminin çeşitlendirilmesi ve katılımı teşvik eden stratejilerin, yerel halkın yaşam doyumunu olumlu yönde etkileyebileceği sonucu ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Deniz Turizmi, Yaşam Doyumu, Marmaris.

Makale Gönderme Tarihi: 27.08.2025

Makale Kabul Tarihi: 12.12.2025

Önerilen Atıf:

Sümbül, G. (2025). Deniz Turizmine Katılım ile Yaşam Doyumu İlişkisinin İncelenmesi, *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 9(4): 367-383.

Journal of Turkish Tourism Research

2025, 9(4): 367-383.

<https://doi.org/10.26677/TR1010.2025.1605>

ISSN: 2587-0890 Journal Homepage: <https://www.tutad.org>

RESEARCH PAPER

An Examination of the Relationship Between Participation in Marine Tourism and Life Satisfaction

Dr. Gencer SÜMBÜL, Muğla Sıtkı Koçman University, Marmaris Vocational School, Muğla, e-mail: gencersumbul@mu.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5343-7992>

Abstract

Marine tourism, by incorporating both surface and underwater activities, affords visitors a variety of experiential opportunities. Such experiences may influence life satisfaction conceptualized as individuals' subjective appraisal of the extent to which their lives are fulfilling. This study examines the association between participation in sea tourism and life satisfaction among residents of Marmaris. A simple random sampling methodology was employed. In the first phase, demographic data and frequency of tourism participation were collected; in the second phase, the Satisfaction with Life Scale was administered. The analyses revealed that individuals with higher levels of education and income, as well as those who take vacations more frequently, reported greater life satisfaction. Furthermore, elevated participation in sea tourism activities including water sports, beach visits, scuba diving, and fishing was associated with increased life satisfaction. Overall, a positive and statistically significant relationship was identified between active engagement in sea tourism and life satisfaction. In the context of Marmaris, diversifying marine tourism offerings and implementing strategies to promote resident participation may have a beneficial effect on local life satisfaction.

Keywords: Marine Tourism, Life Satisfaction, Marmaris.

Received: 27.08.2025

Accepted: 12.12.2025

Suggested Citation:

Sümbül, G. (2025). An Examination of the Relationship Between Participation in Marine Tourism and Life Satisfaction, *Journal of Turkish Tourism Research*, 9(4): 367-383.

GİRİŞ

Tarihsel perspektiften bakıldığında, insanlar her zaman su kaynaklarına yakın yerleşim alanları seçmiş; bu alanlar ticaret, ulaşım, kültürel etkileşim için belirleyici olmuştur. Mezopotamya, Nil, Akdeniz kıyıları gibi bölgelerdeki uygarlıkların yerleşimleri örnek olarak gösterilebilir (Yılmaz ve Peker, 2013: 57). Ayrıca, ilk çağlardan itibaren sağlık, din, spor, zevk gibi çeşitli amaçlarla suya yönelik seyahatler yapılmıştır. Bu motivasyonlar; göçebe toplumdaki yerleşik hayata geçiş, nüfus artışı, gelir artışı, eğitim düzeyi yükselmesi, kentleşme, ücretli izin hakları, seyahat özgürlüğü, teknolojik ilerlemeler, kamping ve pansiyon gibi uygun konaklama seçeneklerinin artışı ve doğaya yönelim gibi faktörlerle pekişmiştir (Manap, 2006:158; Mısırlı, 2010: 13; İçöz, 2011: 2).

Deniz turizmi, deniz veya kıyı çevresine odaklanan rekreasyonel faaliyetlerin içinde yer aldığı seyahatleri ifade eder ve su kaynağının tuzlu olması ve gelgit etkisine sahip bulunması gerekmektedir (Orams, 2002:9). Örneğin; Van Gölü'nde yapılan bazı faaliyetler deniz turizmi kapsamında değerlendirilmezken, büyük resiflerdeki dalış veya kıyıda balina gözlemciliği deniz turizmi olarak kabul edilir.

Deniz turizminin kaynakları tatlı ve tuzlu su olarak da sınıflanmakta; yeryüzündeki su kaynaklarının %97,5'i tuzlu su kaynakları (okyanus, deniz, tuzlu göl), %2,5'i tatlı su kaynakları (nehir, göl, buzullar) oluşturmaktadır. Dolayısıyla deniz turizmi su temellidir ve esasen okyanuslarla, göllerle, nehirlerle ve denizlerle bağlantılıdır (Holloway ve Plant, 1992; Jennings, 2007:10).

İnsanların deniz turizmine katılımındaki temel motivasyonlar; dinlenme, macera, doğal güzellikleri deneyimleme, su sporları ve kültürel keşif istekleridir (Rızaoğlu, 2003: 60; Özdemir, 2008: 27). Deniz turizmi kapsamındaki turistik ürünlerin temel öğeleri arasında doğal çekicilikler yer almaktadır; bitki örtüsü, yaban hayatı ve su temelli kaynaklar (deniz, nehir, göl) bu çekiciliklerin temelini oluşturur (Usta, 2009:109; Mihalic, 2013:618).

Türkiye'de 1980'li yıllardan itibaren turizm sektörü hızlı bir gelişim göstermiş; sahip olduğu doğal ve kültürel değerler ile stratejik coğrafi konum sayesinde turizm çeşitlendirmesine yönelmiş, kitle turizminin olumsuz etkilerini azaltmayı, doğayı korumayı ve turistlerin özel ilgi alanlarına yönelmeyi öncelik haline getirmiştir. Bu yaklaşım içinde deniz turizmi, gerek alternatif turizm gerekse ekonomi açısından yüksek potansiyel sunan alt kollarıyla öne çıkmaktadır (Akoğlan Kozak ve Bahçe, 2012:138)

Son yıllarda yapılan literatür taramalarında, boş zamanın yaşam doyumu için önemli bir gösterge olabileceğini öne sürmüş, ancak bu ilişkinin nasıl işlediğine dair sınırlı bir anlayışın mevcut olduğunu belirtilmiştir. Bu bağlamda, deniz turizminin bir boş zaman etkinliği olarak ele alınması ve bu etkinliğin bireylerin yaşam doyumu ile ilişkisi üzerine daha fazla araştırma yapılması gerektiği vurgulanmaktadır (Rodríguez, Látková ve Sun, 2008).

Yaşam doyumu, bireylerin yaşamlarını ve elde ettiklerini genel olarak ne ölçüde tatmin edici bulduklarını ifade eden öznel bir değerlendirmedir (Gülcan, 2014). Bu kavram, bireylerin yaşamlarıyla ilgili kişisel standartlarıyla mevcut durumları arasındaki uyum derecesine bağlı olarak değişir; yani bireylerin beklentileri ile gerçeklik arasındaki fark ne kadar azsa, yaşam doyumları da o kadar yüksek olur (Diener vd., 2003).

Aktif katılım gerektiren boş zaman etkinliklerine katılmanın, bireylerin uzun vadede mutlulukları ve duygusal durumları üzerinde olumlu etkiler yarattığı, sorunlarla başa çıkmalarına yardımcı olduğu gözlemlenmiştir (Argyle, 1996; Mannell, 1999; Murphy, 2003; Sop, 2014; Yayla ve Çetiner, 2019). Bu nedenle, yaşam doyumu ve boş zaman etkinlikleri üzerine yapılan çalışmalar, yaşam doyumunu artırmada önemli bir rol oynamaktadır (Sevinç ve Özel, 2018).

Tüm bu etkenler göz önüne alındığında araştırmanın deniz turizmine katılımın yaşam doyumu ile ilişkisini belirleme konusunda önem arz ettiği düşünülmektedir. Çalışma kapsamında söz konusu ilişkinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu bağlamda, çalışmanın kavramsal çerçevesinde deniz turizmi ve yaşam doyumu kavramları ele alınmıştır. Uygulama bölümünde, Marmaris'te yaşayan yerel halkın deniz turizmine katılımının yaşam doyumlarıyla ilişkili olup olmadığı incelenmiştir. Elde edilen bulgular öncelikle tablolar hâlinde düzenlenmiş, ardından analiz edilerek değerlendirilmiş ve araştırma bulgularına dayalı sonuçlara ulaşılmıştır.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Kıyı Turizmi: İlk kez Roma döneminde Apenin Yarımadası'nın güneyine inşa edilen villalarla ortaya çıkmıştır. 18. yüzyılın ikinci yarısından itibaren ise deniz, güneş ve kumun terapötik özelliklerine odaklanılmıştır. Ancak özellikle 20. yüzyılın ikinci yarısında bu üçlü, hızla gelişen kitle turizminin temel unsurları hâline gelmiştir (UNEP, 2008:10). Günümüzde kıyı turizmi; denizden çeşitli faaliyetlerle yararlanan, kıyıya bağlı tesislerde konaklama sunan bir turizm türü olarak öne çıkmaktadır. Bu turizmin gelişimi, kıyının jeomorfolojisi, iklimi, bitki örtüsü ve fiziki coğrafyası gibi doğal özelliklere bağlıdır. Ilıman iklime sahip, doğal güzellikleriyle öne çıkan, nüfus yoğunluğu düşük kıyı alanları bu turizm türü için tercih edilmektedir; bu nedenle Akdeniz ülkeleri önemli destinasyonlar arasında yer almaktadır (Karğı, 2010:80). Kıyı turizmi, günümüzde hâlâ yoğun talep görmekte olup, uygun coğrafi koşullara sahip ülkeler en çok turist çeken destinasyonlar arasında yer almaktadır.

Yat Turizmi: Deniz turizmiyle doğrudan bağlantılı ve yüksek gelir düzeyine sahip turistlerin tercih etmesi nedeniyle günümüzde daha fazla önem kazanan yat turizmi, ekonomik getirisi yüksek olan bir turizm çeşidi olarak literatürde yer almaktadır (Hall, 2001:602; Kaya ve Narin, 2008:381; Payeras vd., 2011:117; Sezer, 2012: 105; Albayrak, 2013:205). Yat turizmiyle ilgili tanımlarda (Tandoğan, 1998:147; Doğaner, 2001: 38; Diakomihalis, 2007:437; Albayrak, 2013:205; Preville, 2013:11), yat turizmini oluşturan unsurlar, faaliyet alanları ve işletmeler ön plana çıkarılmıştır.

Bazı tanımlarda zevk, spor, yarış gibi özel ilgi ve hobilerle yapılan turistik faaliyetler vurgulanırken, bazı tanımlarda ise bileşenler ve yatla ilgili işletmeler öne çıkarılmaktadır. Genel anlamda yat turizmi, insanların yatlarıyla seyahat etmeleriyle oluşan bir turizm türüdür. Daha kapsamlı biçimde, yat turizmi insanların kendi yatlarıyla ya da kiraladıkları yatlarla doğal, tarihi ve turistik değerleri barındıran destinasyonlara yaptıkları gezileri kapsamaktadır (Çağlayan, 1992:255). Doğaner'e (2001: 38) göre ise körfez, koy, liman ve barınaklar arasında spor veya gezi amaçlı yapılan bir turizm şeklidir. Diakomihalis (2007:437) ise bu süreci yatlarla yapılan keyifli deniz seyahatleri ve bu sürece dahil olan işletmelerle birlikte ele almaktadır.

Tanımlar ışığında bir bölgenin yat turizmi güzergâhı olarak değerlendirilebilmesi; demirleme olanaklarına, rekreasyonel faaliyet çeşitliliğine (eğlenme, güneşlenme, balıkçılık, sualtı araştırmaları, dalış, rüzgar sörfü vb.) ve coğrafi cazibeye bağlıdır (Doğaner, 2001:38). Yatçılar bu güzergâh boyunca gereksinimlerini karşılamak üzere limanlardan ve çeşitli turistik işletmelerden faydalanmaktadır.

Yat turizminin çeşitli özellikleri ve diğer turizm türlerinden bazı farklılıkları vardır. Yat turizmi, doğal ve coğrafi koşullara bağlı olarak sürdürülebilir özellikler taşımaktadır. Filotilla şeklinde, birden fazla yatla gerçekleştirilen grup seyahatlerine uygun olması sebebiyle deniz yoluyla tatil imkânı arayanlara hitap eder. Deniz tutkunu bireylerin gereksinimlerini karşılayacak şekilde donatılmış olması, bu türün özel ilgi turizmi kapsamında yer almasını sağlar. Aynı zamanda hobiye ya da doğaya dayalı özel ilgi turizmi olarak değerlendirilebilir. Denize ve yata duyulan tutku, bu turizm biçiminin ikamesi zor bir hâl almasına katkıda bulunur. Yüksek maliyetli

yatırımlara dayalı oluşu, bu türün sermaye gereksiniminin yüksek olduğunu gösterir. Katılımcıların ise genellikle yüksek gelir düzeyine sahip olmaları ve kişi başına düşen harcama tutarlarının fazla olması, bu turizm modelinin ekonomik olarak seçkin bir konumda olduğunu ortaya koyar (Tandoğan, 1998:147; Akoğlan Kozak ve Bahçe, 2012:263; Albayrak, 2013:205).

Ayrıca bu tür turizm, katılımcıların güzergâh boyunca özgürce hareket edebildikleri ve farklı turistik ürünlerle etkileşimde bulunabildikleri bir esneklik sunar. Çevreye duyarlı, deneyimli ve bilgili turistlerin tercih ettiği sürdürülebilir ve doğa temelli bir turizm türü olarak da öne çıkar. Yat turizmi, su ve kıyı alanlarının etkin kullanımıyla güzergâhta yer alan destinasyonlara sosyo-ekonomik katkı sağlarken, fuar, festival ve yarışmalar gibi etkinliklerle de sosyo-kültürel etkiler yaratmaktadır. Aynı zamanda altyapı ve üstyapı olanaklarının gelişmesine bağlı olarak istihdam yaratmaktadır ve çeşitli sektörleri bir araya getiren bir yapıya sahiptir (Sevinç, 2014:5).

Kruvaziyer Turizmi: Uluslararası literatürde “cruise” olarak ifade edilen kruvaziyer kavramı, esas amacı yolcuları bir yere ulaştırmak yerine konaklamaya dayanan ve belirli bir rota üzerinde çeşitli cazibe merkezlerinin boş zaman geçirmek amacıyla ziyaret edilmesini içeren deniz yolculuğu olarak tanımlanmaktadır (Wild ve Dearing, 2000:319). Bu seyahatlerde yolcular, hem geminin imkânlarından faydalanmakta hem de farklı destinasyonları aynı tur programı içinde ziyaret edebilmektedirler. Kruvaziyer gemiler, konaklama, yeme-içme, eğlence gibi hizmetlerin sunulduğu otel niteliği taşımasının yanı sıra, konukların farklı noktalara güvenli ve konforlu şekilde ulaşımını da sağlar. Bu özelliğiyle kruvaziyer turizmi, hem yeni bir turizm türü hem de deniz turizmi kategorisi içinde değerlendirilmektedir (Gedik ve Demirkol, 2016:158).

Gemilerin seyahat amaçlı kullanımı 1800'lere dayanırken, kruvaziyer yolculukları da aynı dönemde gelişmiştir. Özellikle 1970'lerde yeni kruvaziyer şirketlerinin kurulması ve hava yolu ulaşımının etkisiyle geliştirilen kruvaziyer paket programları, “fly-cruise” modelinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. 2000'li yıllarda insanların seyahat eğilimlerinin değişmesi ve farklı deneyim arayışları kruvaziyer turlarına olan ilgiyi artırmış, sektör de buna bağlı olarak kendini yenileyerek büyümüştür (Gedik ve Demirkol, 2016:158).

Su Sporları Turizmi: Göl, nehir, deniz gibi su kaynaklarında yapılan turistik aktiviteleri kapsar. Tarihsel olarak Romalılar dönemine kadar uzanır. Yelkencilik, balık tutma, sörf gibi sporlar eski ve yaygın su temelli aktivitelerdir. 20. yüzyılın sonlarında motorlu su sporları (jet ski, sürat botu) popüler olmuştur (Jennings, 2007:3-10). Su sporları, doğal ortamda eğlence ve sportif amaçlı yapılan faaliyetlerdir (Megep, 2007). Deniz, göl, nehir, kanal gibi yerlerde gerçekleştirilir. Sualtı ve su üstü sporları olarak iki gruba ayrılır (Atlay Işık, Parker ve Şengönül, 2013: 434).

Su Üstünde Yapılan Su Sporları: Profesyonel düzeyde yapılan su üstü sporları arasında yelken, rüzgar sörfü ve uçurtma sörfü yer almakta olup, bunlar ilgili federasyonlar tarafından denetlenmektedir (Göçmen ve Doğan, 2014:170). Bunların yanı sıra, su kayağı, kano, balıkçılık, jet ski, rafting, katamaran, deniz bisikleti, parasailing, yatçılık ile banana ya da ringo gibi şişme deniz oyuncakları da yaygın biçimde uygulanmaktadır.

“Deniz Turizmi Yönetmeliği” kapsamında turizm amaçlı kullanılan su üstü araçlar şöyle tanımlanmıştır: “Katamaran, sörf, yelken, kano, deniz bisikleti gibi makine dışı güçle hareket eden araçlar veya deniz motosikleti gibi motorlu kişisel deniz araçları; ayrıca banana, ringo gibi şişme deniz oyuncakları ile su kayağı çekebilen ve paraşüt uçurabilen, mürettebatlı veya mürettebatsız, günlük kısa süreli kiralamaya uygun ve ‘Ticari Sürat Teknesi’ olarak kayıtlı deniz turizmi araçlarıdır” (www.kultur.gov.tr).

Su Kayağı: Bir sürat teknesi ya da kablo vasıtasıyla çekilen kişinin su üzerinde kayak yaptığı bir spordur (www.tssf.gov.tr).

Wakeboard: 1980'lerin sonlarında gelişen bir spordur. Sörf, su kayağı, snowboard ve kayma tekniklerini birleştirir. Kişi, bir kablo sistemi veya sürat teknesi ile çekilen tahta üzerinde kayar. Sporu göl, nehir ve denizde yapmak mümkündür (www.iwwfwakeboard.com).

Sörf: Uzun bir board üzerinde dalgalar üzerinde ayakta kayma sporudur (Megep, 2007:5). Uluslararası Sörf Birliği (ISA) tanımına göre dalga üzerinde herhangi bir ekipmanla yapılan bir etkinliktir (www.isasurf.org)

Rüzgar Sörfü: Yelkenin direk ve bumba ile tahtaya bağlanmasıyla gerçekleştirilen bir spordur (Özbek, 2014:31).

Dalga Sörfü: Kırılmakta olan bir dalga yakalayıp, bu dalganın üzerinde sahile kadar kaymayı amaçlayan bir spordur (Demirkan vd., 2006: 5).

Uçurtma Sörfü: yelken-paraşüt karışımı uçurtma, kontrol barı, ipler ve bir boarddan oluşan ekipmanlarla yapılan bir su sporudur (Demirkan vd., 2006:5).

Yelken: Teknenin rüzgarla hareket ettiği bir su sporudur (www.tyf.org.tr).

Deniz Kanosu: Akarsu, göl veya deniz ortamında küçük bir tekneyi kürekle kullanarak doğanın zorluklarıyla mücadele ederek hedefe ulaşmayı amaçlayan bir spordur (Demirkan vd., 2006:5).

Diğer Motorlu Su Sporları: Macera turizmi kapsamında popüler olan motorlu su sporları, tatilciler arasında sık tercih edilen eğlence aktiviteleridir. Bunlar arasında jet ski, waterskiing, ribbing, wakeboarding ve kişisel motorlu deniz araçları (sky ski, hidrofoil, hovercraft, parasailing, barefooting, sea cycle, su bisikleti, sörf jet, minyatür hızbotları, hava botları) yer alır (Richins, 2007:70).

Su Altında Yapılan Su Sporları: Turizm amaçlı su altı faaliyet araçları; dalış bölgesine yolcu ve ekipman taşıyan, bu amaca uygun donanıma sahip deniz turizmi araçlarıdır (www.tssf.gov.tr). Su altı sporları; dalış, sualtı görüntüleme, orienteering, zıpkınla balık tutma ve sualtı futboludur.

Dalış: ekipmanlı ya da ekipmansız şekilde su altına inilmesiyle gerçekleştirilen bir etkinliktir. Bachrach (1982), dalış tarihini beş temel evreye ayırmıştır ki bu sınıflama günümüzde de geçerlidir. NOAA tarafından aktarıldığı üzere bu evreler şunlardır:

- *Serbest dalış:* Nefes tutarak veya snorkeling ekipmanlarıyla yalnızca vücudun doğal kapasitesiyle yapılan dalıştır.
- *Çan dalışı:* Basıncı hava sağlayan ve açık bir kabloyla yüzeyden desteklenen dalgıç çanları kullanılarak yapılan dalıştır.
- *Kasklı dalış:* Ağır başlık ve kask sistemleriyle yapılan, yüzeyden hava hortumuyla destek uygulanan dalış türüdür.
- *Donanımlı dalış (SCUBA):* Dalgıcın sırtında taşıdığı tüpler aracılığıyla kendi kendine havayı sağlayan modern dalış biçimidir.
- *Satürasyon dalışı:* Derin ve uzun süreli kalışlarda, vücudun sıvılarında çözünmüş gazların dengeye ulaşması sonrası kalıcı yaşam modülleriyle yapılan dalıştır.

Sualtı Görüntüleme: Donanımlı dalış sırasında yapılan fotoğraf veya video çekimidir. CMAS, TSSF gibi federasyonlar tarafından düzenlenen yarışmalar, su altı canlıları koruma bilincini yaymayı ve turizme katkı sağlamayı hedeflemektedir (Dinçer ve Güzel, 2016:216).

Sualtı Futbolu: Bu oyun, yüzme havuzunda altı kişiden oluşan iki takımın negatif seviyede top ile dipteki potaya atış yaparak oynandığı bir müsabakadır. Maske, palet ve snorkel gereklidir (T.C. Gençlik ve Spor G.M., 1995:9).

Zıpkınla Balık Tutma: Bu spor türünde kişi, sadece nefesle derinlere inerek zıpkınla balık avlar. Eğlence ve spor amaçlı yapılır (Dinçer ve Güzel, 2016:216).

Sualtı Navigasyon/Orienteering: Bu sporda, önceden belirlenen şamandıralara pusula ile ulaşmak esas olup, zaman sınırıyla yapılır. Güvenlik için şamandıra, mesafe ölçer, dalış tüpü, maske, pusula, monopalet ve regülatör gibi donanımlar kullanılır (T.C. Gençlik ve Spor G.M., 1995:29).

Ada Turizmi: Ada, çevresi tamamen tatlı ya da tuzlu suyla çevrili kara parçası olarak tanımlanmaktadır (Baldacchino, 2012; Rackham, 2012). Pektaş'a (2016:243) göre ada turizmi, deniz ve hava yoluyla ulaşılan, misafirlere hem tabiatla iç içe olma hem de kısmen gündelik yaşamdan soyutlanma olanağı sunan, dinlenme, eğlenme ve farklı deneyimler yaşama amacıyla tercih edilen seyahat türüdür.

Adaların turistik çekiciliğinde en belirleyici unsurlardan biri deniz turizmidir. Kurvaziye gemileri ve yat turları aracılığıyla turistlerin adaları ziyaret ettiği görülmektedir. Buna ek olarak, adalarda düzenlenen su sporları aktiviteleri, kültürel festivaller, bisiklet turları ve doğa yürüyüşleri gibi etkinlikler de turistlerin ilgisini çeken unsurlar arasında yer almaktadır (Pektaş, 2016:253-254). Ziyaretçilerin bu destinasyonları tercih etmelerinin yalnızca doğal güzelliklerle sınırlı olmadığı; aynı zamanda dinlenme, gündelik çevreden uzaklaşma, macera arayışı, farklı lezzetler tatma ve özgün kültürel deneyimler yaşama isteğiyle de bağlantılı olduğu ifade edilmektedir (İsmail, 2009:26).

Kozan vd. (2014), araştırmalarında deniz turizmi ile ilgili mevcut literatür detaylı bir şekilde sunulmuştur. Ancak, deniz turizminin içerdiği alt alanlara ilişkin çalışmaların sınırlı olduğu ve bu alanda multidisipliner yaklaşımların önem kazandığı vurgulanmaktadır. Türkiye'nin deniz çevresi, bu alandaki araştırmalar için önemli bir kaynak teşkil etmektedir. Bu bağlamda, deniz turizminin turizm yazınındaki yerinin daha da güçlendirilmesi gerektiği ifade edilmektedir.

Yaşam Doyumu: Araştırmanın diğer değişkeni ise yaşam doyumudur. Alanyazında, "yaşam doyum" kavramı, ruhsal iyi oluş durumu, hayattan memnuniyet (Valenzuela, Park ve Kee, 2009:877) ile mutluluk ve yaşam kalitesi (Batan, 2016:14) kavramlarıyla özdeş veya birbirine çok yakın anlamlarda kullanılmaktadır. Yapılan literatür taramalarında, yaşam doyumunu etkileyen faktörlerin farklı biçimlerde sınıflandırıldığı görülse de; genel olarak bu faktörler demografik değişkenlerle ilişkilendirilmektedir. Yaş, meslek, cinsiyet, eğitim düzeyi, medeni hâl ve gelir düzeyi gibi değişkenlerin, bireylerin yaşam doyumunu etkileyebileceği sıkça vurgulanmaktadır (Dal, 2015; Söyler, 2016; Şad, 2017).

Farklı ülkelerde gerçekleştirilen araştırmalar da göstermektedir ki, hayat koşullarının ortalama yaşam doyumunu üzerinde önemli etkileri vardır (Helliwell, Layard ve Sachs, 2017). Özellikle turizmin geliştiği destinasyonlarda turizm gelişimi ile yerel halkın yaşam doyumunu arasındaki ilişkinin ele alındığı çok sayıda çalışma mevcuttur. Örneğin, Woo, Kim ve Uysal (2015), 407 kişiyi kapsayan araştırmalarında, destinasyondaki turizm gelişiminin yerel halkın yaşam doyumunu üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu belirlemiştir. Buna karşılık, Bimonte ve arkadaşları (2019), turizmin yoğunlaştığı bölgelerde yerel nüfusun yaşam doyumunun olumsuz yönde etkilendiğini tespit etmiştir. Diğer yandan, Gilbert ve Abdullah'ın (2004) yürüttüğü çalışmada, tatile çıkma durumu ile yaşam doyumunu arasındaki ilişki incelenmiş; sonuçta tatil yapabilen bireylerin yaşam doyumunun, yapamayanlara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Sunulan literatür taraması kapsamında, kıyı turizmi, yat turizmi, kruvaziye turizmi ve su sporları turizmi gibi deniz-kıyı turizmi alt türlerinin karakteristik özellikleri ve yerel halkın yaşam doyumunu üzerindeki etkileri sistematik biçimde incelenmiştir. Bu bulgular ışığında, çalışmanın yöntem bölümünde anket aracılığıyla elde edilecek yerel halk verileriyle, belirtilen turizm türlerinin yaşam doyumunu üzerindeki etkileri nicel olarak test edilecektir.

YÖNTEM

Bu araştırma ile Marmaris'te deniz turizmine katılım ile yaşam doyumu ilişkisinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Literatürde, balıkçılık, sörf, rafting, yelkencilik gibi aktivitelere katılım ile iyi olma hali, yaşam kalitesi ve yaşam doyumu arasındaki ilişkinin incelendiği ve çoğunlukla olumlu yönde bir ilişki olduğu görülmektedir (Ardahan ve Turgut, 2013; Sevinç ve Özel, 2018; Vert, Aichinger ve Swami, 2020). Bu bağlamda, alanyazındaki söz konusu araştırmaların sonuçlarına dayanarak H1, H1a, H1b, H1c, H1d ve H1e hipotezleri oluşturulmuştur.

- H1: Deniz turizmine katılım ve yaşam doyumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.
- H1a: Kıyı turizmine katılım ile yaşam doyumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.
- H1b: Yat turizmine katılım ile yaşam doyumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.
- H1c: Kruvaziyer turizmine katılım ile yaşam doyumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.
- H1d: Su sporları turizmine katılım ile yaşam doyumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.
- H1e: Ada turizmine katılım ile yaşam doyumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

Araştırmanın evrenini, Marmaris'te ikamet eden yerli halk oluşturmaktadır. Veriler incelendiğinde Marmaris'te ikamet eden 18 yaş üstü bireylerin sayısının 80.000 civarında olduğu görülmektedir (Marmaris nüfus-Tüik, 2025). Wolf vd.'nin (2013:923) hesaplamalarına dayanarak çalışmada ulaşılması gereken minimum örneklem boyutunun 384 olması gerektiği görülmektedir. Araştırmada basit tesadüfi örnekleme yöntemi kullanılmıştır ve veri toplama aracı olarak anket tekniğine başvurulmuştur.

Anket, iki bölüm şeklinde tasarlanmıştır. Birinci bölümde yerel halkı tanımlayıcı (cinsiyet, yaş, eğitim durumu, medeni durum) 9 soru ve deniz turizmine katılım sıklığını ölçen 6 soru bulunmaktadır. İkinci bölümde "Yaşam doyumu ölçeği" bulunmaktadır. 1985 yılında Diener ve çalışma arkadaşları tarafından geliştirilen "Yaşam Doyumu Ölçeği"nin, 2016'da Dağlı ve Baysal tarafından Türkçeye uyarlanmış versiyonunun kullanılmasına karar verilmiştir. Veriler Marmaris'te 20 Temmuz-10 Ağustos 2025 tarihleri arasında toplanmıştır.

Araştırmacı, verileri toplamak amacıyla Marmaris'te bulunan çeşitli turizm işletmeleri, kafeler, parklar, kahvehaneler ve konutlara saha ziyareti gerçekleştirmiştir. Anket sürecinin başında katılımcılara çalışmanın içeriği hakkında kısa bir bilgilendirme yapılmış ve katılımın tamamen isteğe bağlı olduğu vurgulanarak gönüllülük esasına göre karar vermeleri istenmiştir. Bu şekilde kabul eden bireylere soru formları dağıtılmıştır. Toplam 420 formun dağıtılmasına rağmen, 7 tanesi eksik ya da hatalı doldurulduğundan değerlendirmeye alınmamıştır. Bir istatistik programı vasıtasıyla yapılan uç değer analizi sonucunda veri geçerliliğine sahip toplamda 386 anket formu elde edilmiştir.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Bulgular ve tartışma bölümünde sosyo-demografik özellikler ile yaşam doyumu arasındaki farklılık analizi, deniz turizmine katılım ile yaşam doyumu arasındaki farklılık analizi ve hipotez testi sonuçları açıklanarak sunulmuştur.

Tablo 1. Sosyo-demografik Özellikler ile Yaşam Doyumu Arasındaki Farklılık Analizi

Değişkenler		n	$\bar{X}$	SS	p	Fark
Cinsiyet	Kadın	144	3,0292	1,03720	0,56	Yok
	Erkek	242	3,2364	1,02045		
Medeni Durum	Evli	206	3,1971	1,00019	0,450	Yok
	Bekar	179	3,1173	1,06754		
Yaş	1 18-29 Yaş	75	2,8773	,82258	0,013	1-3
	2 30-39 Yaş	123	3,0569	1,03211		
	3 40-49 Yaş	89	3,4225	1,00020		
	4 50-59 Yaş	61	3,2590	1,17493		
	5 60 Yaş ve Üzeri	38	3,2684	1,08182		
Eğitim Durumu	1 Ortaokul	13	2,9692	,92681	0,00	2,3,4-5
	2 Lise	61	2,7705	,99655		
	3 Ön lisans	101	3,0455	1,05750		
	4 Lisans	167	3,2132	,98937		
	5 Lisansüstü	44	3,8091	,89438		
Gelir Durumu	1 Asgari ücret (22.104 TL) altı	34	2,6412	1,01119	0,000	1-5 3-5 4-5
	2 22.105TL-30.500TL	44	3,1864	,87911		
	3 30.501-45.500TL	71	3,0451	,93271		
	4 45.501TL-60.000	92	2,8891	1,07983		
	5 60.001 TL ve üzeri	145	3,4993	,98998		
Turizm sektöründe çalışma durumu	1 Evet	181	3,0762	,93342	0,138	Yok
	2 Hayır	205	3,2322	1,10593		
Turizm sektöründe çalışanların meslekleri	Kendi işletmemin sahibiyim	38	3,7053	,89169	0,000	1-2,3,4
	Otelde çalışıyorum	35	2,7314	1,02778		
	Seyahat acentesinde çalışıyorum	70	2,9800	,78401		
	Yiyecek-içecek işletmesinde çalışıyorum	38	2,9000	,76087		
Turizm sektöründe çalışmayanların meslekleri	1 Özel Sektör	77	3,2545	1,10293	0,036	2-3
	2 Kamu Çalışanı	58	2,9207	1,15830		
	3 Emekli	43	3,5721	1,07223		
	4 Ev hanımı	21	3,2190	1,01765		
Tatile çıkma sıklığı	1 Yılda 1 defa	156	3,0192	,98342	0,000	1,2-3 1-2,3 2-1,4 3-1,4
	2 Yılda 2-4 defa	112	3,5786	,83196		
	3 Yılda 5 defa ve üzeri	23	3,7652	,66237		
	4 Son 3 yıldır tatile çıkmadım	95	2,7474	1,15306		

* Anlamlılık seviyesi olarak $p < 0,05$ dikkate alınmıştır. Kategorik değişkenlerde fark analizine yönelik yöntem seçiminde; iki kategorili nominal değişkenler için T-testi, üç veya daha fazla kategori içeren nominal değişkenler için ise ANOVA testi uygulanmıştır. İlk olarak Levene testiyle varyans homojenliği kontrol edilmiştir. Varyansların homojen olduğu durumlarda (gözlem sayıları eşit olmadığından dolayı), fark analizinde Scheffé testi tercih edilmiştir. Varyans homojenliğinin sağlanmadığı durumlarda ise Games-Howell testi kullanılmasına karar verilmiştir.

Tablo 1’de de gösterildiği gibi katılımcılara ait eğitim durumu, yaş, gelir durumu, turizm sektöründe çalışanların, turizm sektöründe çalışmayanların meslekleri ve tatile çıkma sıklığı değişkenleri ile yaşam doyumu arasında anlamlı farklılıklar ortaya çıkmıştır. Katılımcılar arasında işsiz yoktur ve öğrenci sayısı sadece 6 olduğu için değerlendirmeye alınmamıştır. Elde edilen bulgular şu şekilde özetlenebilir:

Yaş değişkeni açısından 40-49 yaş grubu ($\bar{x}=3,42$) ile 18-29 yaş grubu ($\bar{x}=2,87$) seçenekleri arasında ve 40-49 yaş grubu lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Bu sonuç, daha yaşlı olan katılımcıların yaşam doyumlarının daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Eğitim durumu değişkeni açısından lise mezunu ($\bar{x}=2,77$), ön lisans mezunu ($\bar{x}=3,04$) ve lisans mezunu ($\bar{x}=3,21$) ile lisansüstü mezunu ($\bar{x}=3,80$) seçenekleri arasında ve lisansüstü mezunu lehine anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Buradan, eğitim seviyesi yükseldiğinde katılımcıların yaşam doyumlarının daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Gelir durumu değişkeni açısından 60.001 TL ve üzeri ($\bar{x}=3,49$) ile asgari ücret altı ($\bar{x}=2,64$), 30.501-45.500TL ($\bar{x}=3,04$), 45.501TL-60.000 ($\bar{x}=2,88$) seçenekleri arasında ve 60.001 TL ve üzeri grubu lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Bu bulgudan, aylık ortalama gelir düzeyi daha yukarıda olan katılımcıların yaşam doyumunun daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Turizm sektöründe çalışanların meslekleri değişkeni açısından bakıldığında kendi işletmesinin sahibi olanlar ($\bar{x}=3,70$) ile otelde ($\bar{x}=2,73$), seyahat acentasında ($\bar{x}=2,98$) ve yiyecek işletmesinde çalışanlar ($\bar{x}=2,90$) arasında ve kendi işletmesinin sahibi olanlar lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Turizm sektöründe çalışmayanların meslekleri özelinde değerlendirildiğinde, kamu çalışanları ($\bar{x}=2,92$) ile emekliler ($\bar{x}=3,57$) arasında ve emekliler lehine anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır.

Tatile çıkma sıklığı değişkeni açısından bakıldığında yılda 1 defa ($\bar{x}=3,01$) tatile çıkanlar ile yılda 2-4 defa ($\bar{x}=3,57$) tatile çıkanlar ve yılda 5 defa ve üzeri ($\bar{x}=3,76$) tatile çıkanlar arasında ve yılda 2-4 defa ve yılda 5 defa ve üzeri tatile çıkanlar lehine; yılda 2-4 defa ($\bar{x}=3,57$) tatile çıkanlar ile yılda 1 defa ($\bar{x}=3,01$) ve son 3 yılda tatile çıkmayanlar ($\bar{x}=2,74$) arasında ve yılda 2-4 defa tatile

çıkanlar lehine; yılda 5 defa ve üzeri ($\bar{x}=3,76$) tatile çıkanlar ile yılda 1 defa ($\bar{x}=3,01$) tatile çıkanlar ve son 3 yılda tatile çıkmayanlar ($\bar{x}=2,74$) arasında yılda 5 defa ve üzeri tatile çıkanlar lehine anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Buradan, tatile çıkma sıklığı arttığında yaşam doyumunun da arttığı anlaşılmaktadır.

Aşağıda deniz turizmine katılım ile yaşam doyumu arasındaki farklılık analizi sunulmuştur. Turizm sezonunda kıyıya (plaja) veya plaj çevresinde hizmet veren bir turizm işletmesine gitme sıklığı “plaj”, turizm sezonunda yat veya tekne ile tura gitme sıklığı “Tekne”, Turizm sezonunda su sporları faaliyetleri yapma sıklığı “Su sporları”, bir adaya seyahat etme sıklığı “Ada” şeklinde ifade edilmiştir.

Tablo 2. Deniz turizmine Katılım ile Yaşam Doyumu arasındaki Farklılık Analizi

Değişkenler		n	$\bar{X}$	SS	p	Fark
Plaj	1 Haftada birden fazla	68	3,7471	1,03930	0,00	1-2,3,5,6
	2 Haftada bir	68	3,0441	,99362		
	3 Ayda birkaç kez	75	3,1627	,86349		
	4 Ayda bir	20	3,5400	1,12783		
	5 Sezonda birkaç kez	106	2,8509	,89104		
	6 Hiç gitmem	49	3,0082	1,19858		
Tekne	1 Haftada birden fazla	20	2,9800	,96442	0,015	3-5
	2 Ayda birkaç kez	19	3,4737	,83056		
	3 Ayda bir	25	3,5600	,83467		
	4 Sezonda birkaç kez	195	3,2297	,99013		
	5 Hiç gitmem	124	2,9500	1,12319		
Su sporu	1 Haftada birden fazla	32	3,5000	1,09427	0,00	1-6
	2 Haftada bir	17	3,5882	1,09880		
	3 Ayda birkaç kez	17	3,4706	1,23681		
	4 Ayda bir	18	3,4222	,70256		
	5 Sezonda birkaç kez	72	3,4306	,91477		
Sualtı dalış	6 Hiç yapmam	230	2,9513	1,01296	0,00	1-2
	1 Evet	65	3,7477	,91123		
Bahçılık	2 Hayır	321	3,0399	1,01312	0,032	1-2
	1 Evet	78	3,3821	,94700		
Yüzme	2 Hayır	308	3,1026	1,04423	0,990	Yok
	1 Evet	223	3,1596	1,07334		
Ada	2 Hayır	163	3,1583	,97156	0,000	1-4 3-4
	1 Sezonda bir sefer	40	3,7000	,81146		
	2 Sezonda birkaç kez	40	3,1250	1,07721		
	3 İki sezonda bir sefer	125	3,3792	,82612		
	4 Hiçbir adaya seyahat etmedim	181	2,8950	1,11227		

* Anlamlılık seviyesi olarak $p < 0,05$ dikkate alınmıştır. Kategorik değişkenlerde fark analizine yönelik yöntem seçiminde; iki kategorili nominal değişkenler için T-testi, üç veya daha fazla kategori içeren nominal değişkenler için ise ANOVA testi uygulanmıştır. İlk olarak Levene testiyle varyans homojenliği kontrol edilmiştir. Varyansların homojen olduğu durumlarda (gözlem sayıları eşit olmadığından dolayı), fark analizinde Scheffé testi tercih edilmiştir. Varyans homojenliğinin sağlanmadığı durumlarda ise Games-Howell testi kullanılmasına karar verilmiştir.

Tekne turlarına ayda bir kez katılan yalnızca 3 katılımcı olduğu için bu grup değerlendirmeye alınmamıştır. Adalara ayda bir ya da birden fazla seyahat eden katılımcı bulunmamıştır. Kruvaziyer turlarına katılan yeterli sayıda katılımcıya ulaşılammıştır. Kruvaziyer turlarının sunulan seçenekler arasında en pahalı seçenek olması ortaya çıkan durumun sebebi olarak görülebilir.

Turizm sezonunda kıyıya (plaja) veya plaj çevresinde hizmet veren bir turizm işletmesine gitme sıklığı haftada birden fazla olanların ($\bar{x}=3,74$), haftada bir ($\bar{x}=3,04$), ayda birkaç kez ($\bar{x}=3,16$), sezonda birkaç kez ($\bar{x}=2,85$) ile hiç gitmeyenler ($\bar{x}=3,00$) arasında ve haftada birden fazla gidenler lehine anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Buradan, kıyıya (plaja) veya plaj çevresinde hizmet veren bir turizm işletmesine gitme sıklığı yükseldiğinde katılımcıların yaşam doyumlarının daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Turizm sezonunda yat veya tekne ile tura gitme sıklığı ayda bir olanlar ($\bar{x}=3,56$) ile hiç gitmeyenler ($\bar{x}=2,95$) arasında ve ayda bir olanlar lehine anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Buradan, yat veya tekne ile orta sıklıkta tura giden katılımcıların hiç gitmeyenlere kıyasla yaşam doyumlarının daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Turizm sezonunda su sporları faaliyetleri yapma sıklığı haftada birden fazla olanlar ($\bar{x}=3,50$) ile su sporları faaliyetlerini hiç yapmayanlar ($\bar{x}=2,95$) arasında ve su sporları faaliyetleri yapma sıklığı haftada birden fazla olanlar lehine anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Buradan, su

sporları yapanların yapmayanlara kıyasla yaşam doyumlarının daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Su sporları arasından sualtı sporları yapanlar ($\bar{x}=3,74$) ile yapmayanlar ($\bar{x}=3,03$) arasında sualtı sporları yapanlar lehine anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Buradan, sualtı sporları yapanların yapmayanlara kıyasla yaşam doyumlarının daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Su sporları arasından balıkçılık yapanlar ($\bar{x}=3,38$) ile yapmayanlar ($\bar{x}=3,10$) arasında balıkçılık yapanlar lehine anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Bu sonuç, balıkçılık yapanların yapmayanlara kıyasla yaşam doyumlarının daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Adalara seyahat etmek açısından değerlendirildiğinde sezonda bir sefer bir adaya seyahat edenler ($\bar{x}=3,70$) ve iki sezonda bir sefer seyahat edenler ($\bar{x}=3,37$) ile hiçbir adaya seyahat etmemiş olanlar ($\bar{x}=2,89$) arasında sezonda bir sefer bir adaya seyahat edenler ve iki sezonda bir sefer seyahat edenler lehine anlamlı farklılıklar ortaya konmuştur. Bu sonuç, adalara seyahat eden katılımcıların adalara hiç seyahat etmeyenlere kıyasla yaşam doyumlarının daha yüksek olduğunu ifade etmektedir.

Tablo 3. Hipotez Testi Sonuçları

H1: Deniz turizmine katılım ve yaşam doyumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.	KABUL
H1a: Kıyı turizmine katılım ile yaşam doyumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.	KABUL
H1b: Yat turizmine katılım ile yaşam doyumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.	KABUL
H1c: Kruvaziyer turizmine katılım ile yaşam doyumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.	ÖLÇÜM YAPILAMADI
H1d: Su sporları turizmine katılım ile yaşam doyumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.	KABUL

SONUÇ

Deniz turizmi, deniz ve kıyı alanlarında gerçekleştirilen rekreasyonel ve ekonomik faaliyetleri kapsayan geniş bir turizm dalıdır. Bu faaliyetler arasında yüzme, dalış, yelken, tekne turları ve balıkçılık gibi etkinlikler yer alır. Yaşam doyumu ve boş zaman etkinlikleri yaşam doyumunu artırmada önemli bir rol oynamaktadır (Sevinç ve Özel, 2018). Deniz turizmi kapsamında gerçekleştirilen etkinliklerin de yaşam doyumu üzerinde etkisi olduğu görülmektedir (Ardahan ve Turgut, 2013; Sevinç ve Güzel, 2021)

Bu araştırmada veriler, Ege Bölgesi'ndeki konumu sebebiyle stratejik ve coğrafi açıdan oldukça değerli bir ilçe olan Marmaris'te yaşayan yerel halktan toplanmıştır. Araştırmada yaşam doyumunun demografik değişkenler ve deniz turizmine katılım seviyesi ile ilişkisi incelenmiştir.

Katılımcıların bazı demografik özelliklerine göre, araştırmanın esas değişkenlerine ilişkin verdikleri yanıtların anlamlı biçimde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan analizler sonucunda, yüksek eğitim düzeyine sahip katılımcıların yaşam doyumunun daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Literatürdeki pek çok araştırma, eğitim seviyesi arttıkça bireylerin yaşam doyumu düzeyinin de yükseldiğini göstermektedir (Feldman, 2010; Şekeroğlu, 2013; Özel, 2015; Şad, 2017).

Araştırmada, aylık ortalama gelir düzeyi yüksek olan katılımcıların yaşam doyumunun daha yüksek olduğu görülmektedir. Çalışma sonuçları, geliri yüksek katılımcıların yaşam doyumunun daha yüksek olduğunu göstermektedir. Literatürde, gelir düzeyiyle yaşam doyumu arasında pozitif korelasyon bulunduğunu aktaran araştırmaların büyük çoğunlukta olduğu da dikkat çekmektedir (Ünal, Karlıdağ ve Yoloğlu, 2001; Şekeroğlu, 2013; Çevik ve Korkmaz, 2014; Özel, 2015).

Turizm sektöründe çalışanlar arasında kendi işletmesinin sahibi olanların diğer tüm gruplara kıyasla yaşam doyumunun daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen sonuç, Sümbül'ün (2023) çalışmasından farklılık göstermiştir. Tatile çıkma sıklığı arttıkça yaşam doyumunun da arttığı tespit edilmiştir. Bu sonuç, Gilbert ve Abdullah (2004); De Bloom, Geurts ve Kompier, (2013) ve Sümbül (2023) çalışması ile paralellik göstermektedir.

Katılımcıların deniz turizmine katılım sıklığına göre, yaşam doyumlarının anlamlı biçimde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Kıyıya (plaja) veya plaj çevresinde hizmet veren bir turizm işletmesine gitme sıklığı arttıkça yaşam doyumunun da arttığı tespit edilmiştir. Vert, Aichinger ve Swami (2020) araştırmalarında benzer bir sonuç ortaya koymuşlardır.

Sualtı dalışı yapan katılımcıların yapmayanlara göre yaşam doyumlarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Sevinç ve Özel (2018) araştırmalarında aynı sonuca ulaşmışlardır. Adalara yapılan seyahat sıklığının yaşam doyumunu arttırdığı tespit edilmiştir. Alanyazında söz konusu ilişkiyi inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ancak, Wichupankul ve Davari (2023) araştırmalarında adalara ziyaret sıklığı ile bireysel iyi olma hali arasında olumlu bir ilişki olduğunu tespit etmişlerdir.

Araştırmada balıkçılık sporu ile ilgilenen katılımcıların ilgilenmeyenlere kıyasla yaşam doyumlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Benzer şekilde, Ardahan ve Turgut (2013) araştırmalarında rekreatif balıkçılığın insanların yaşam doyumlarını arttırdığı sonucuna ulaşmışlardır. McManus, Hunt, Storey ve White (2011) Avusturalya'da gerçekleştirdikleri çalışmada rekreatif balıkçılığın insanların yaşam doyumlarını arttırdığı sonucuna ulaşmışlardır.

İlgili Turizm Paydaşlarına ve Araştırmacılara Yönelik Öneriler

Çalışmada deniz turizmine katılımın yaşam doyumunu arttırdığı görülmektedir. Ancak Marmaris gibi bir destinasyonda dahi deniz turizmi aktivitelerine katılımın düşüklüğü (özellikle su sporları) dikkat çekmektedir. Marmaris halkının yaşam doyumunun yükseltilmesi adına, deniz turizmi aktivitelerinin özendirilmesi yararlı olabilir. Yerel toplumların deniz turizmi faaliyetlerine katılımının ve bu faaliyetlerin yaşam doyumu üzerindeki etkilerinin araştırılması, sürdürülebilir turizm uygulamalarının geliştirilmesine de katkı sağlayacaktır.

Tekne turlarına katılım ve su sporları aktivitelerini yapma oranlarındaki düşüklüğün ekonomik sebeplerden olduğu öngörülebilir. Yerel yönetimin bu hizmetleri sağlayan işletmelerle iletişim halinde olması önem arz etmektedir. Turizm sezonunun çok yoğun olmadığı ya da beklentilerin altında olduğu dönemlerde yapılacak olan iş birlikleriyle yerel halkın bu aktiviteleri deneyimlemesi ya da daha sık yapması sağlanabilir. Marmaris yerel yönetimi bünyesinde, belediye ile muhtarlıklar arasında işleyen iletişim kanalları aracılığıyla yerel halkla doğrudan ve etkin bir biçimde erişim sağlanabilecektir. Marmaris belediyesi talep edilmesi durumunda günlük grup olarak çeşitli aktivitelerin gerçekleştirilmesi için ücretsiz ulaşım imkanı sağlamaktadır. Marmaris belediyesinin söz konusu aktivitelerin gerçekleşeceği noktalara sağlayacağı ücretsiz ulaşım oldukça etkili olacaktır.

Mevcut çalışmanın verilerinin karşılaştırılması adına Türkiye'de deniz kıyısındaki diğer destinasyonlarda da benzer araştırmalar yürütülebilir. Antalya, Balıkesir ve Çanakkale'nin deniz kıyısındaki ilçeleri bu tarz bir çalışma için uygun olacaktır.

Deniz turizmine katılım ile bireysel iyi oluş hali ve yaşam kalitesi arasındaki ilişki incelenebilir. Deniz turizmi aktivitelerinden bazıları özel olarak seçilerek yaşam doyumu ile ilişkileri incelenebilir. Bu aktiviteleri yapan kulüpler ve gruplarla nicel ve nitel çalışmalar yapılabilir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Destek Bilgisi: Herhangi bir kurum ve/veya kuruluştan destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması: Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur. /Çıkar çatışması yoktur.

Etik Onayı: Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara riayet edildiğini yazar(lar) beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde Türk Turizm Araştırmaları Dergisi'nin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk makale yazar(lar)ına aittir.

Etik Kurul Onayı: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulundan 11.07.2025 tarih ve 88 sayılı karar numarası ile izin alınmıştır.

Araştırmacıların Katkı Oranı: Çalışma tek yazarlı olup katkı oranı %100'dür.

KAYNAKLAR

- Albayrak, T. (2013). Sustainable yacht tourism practices, *Management & Marketing*, 15(1): 61–76.
- Ardahan, F. and Turgut, T. (2013). Motivational factors for recreational fishing, the profile and life satisfaction level of recreational fishers and nonparticipants of fishing in Turkey, *Turkish Journal of Sport and Exercise*, 15(1): 58-72.
- Argyle, M. (1996). *The social psychology of leisure*. London: Penguin Press.
- Atlay Işık, S., Paker, T. ve Şengönül, M. (2013). *Su sporları turizmi*. Ankara: Megep Yayınları.
- Bachrach, A. (1982). Underwater diving: A history, *Underwater Research*, 12(2): 45–58.
- Baldacchino, G. (2012). Governmentality is all the rage: The strategy games of small jurisdictions, *The Round Table*, 101(3): 235-251.
- Batan, S. N. (2016). Yetişkinlerde psikolojik dayanıklılık ve dini başa çıkmanın yaşam doyumuna etkileri, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bimonte, S., D'Agostino, A., Grilli, G. and Pagliuca, M. (2019). Tourist season and residents' life satisfaction: Empirical evidence from a longitudinal design in a Mediterranean destination, *Tourism Management*, 55: 199–208.
- Çağlayan, M. (1992). Yat turizmi ve Türkiye'deki gelişimi. *Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(3): 253–267.
- Çevik, N. ve Korkmaz, O. (2014). Türkiye'de yaşam doyumu ve iş doyumu arasındaki ilişkinin iki değişkenli sıralı probit model analizi, *Niğde Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(1): 126-145.
- Dağlı, A. ve Baysal, N. (2016). Yaşam doyumu ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 15 (59): 1250-1262.
- Dal, E. (2015). Kadınlardaki duygusal zeka ile yaşam doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- De Bloom, J., Geurts, S. A. E. and Kompier, M. A. J. (2013). Vacation (after) effects on employee health and well-being, and the role of vacation activities, experiences and sleep, *Journal of Happiness Studies*, 14(2): 613–633.

- Demirkan, H., Kılıç, S. ve Yılmaz, B. (2006). *Su sporları ve eğitimi*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Diakomihalis, M. N. (2007). Greek maritime tourism: Evolution, structures and prospects, *Research in Transportation Economics*, 21(1): 419–455.
- Diakomihalis, M. and Lagos, D. (2011). Nautical tourism: A case study of the Greek islands, *Tourism Management Perspectives*, 6, 1–8.
- Diener, E., Emmons, R.A., Larsen, R.J. and Griffin, S. (1985). The satisfaction with the life scale. *Journal of Personality Assessment*, 49 (1): 71-75.
- Diener, E., Oishi, S. and Lucas, R. E. (2003). Personality, culture and subjective well-being: Emotional and cognitive evaluations of life, *Annual Review of Psychology*, 54(1): 403-425.
- Dinçer, M. Z. ve Güzel, T. (2016). *Yat turizmi*, (Editör) T. F. Çakmak ve F. İstanbullu Dinçer, Deniz turizmi içinde (ss. 89–155) Ankara: Detay Yayıncılık.
- Doğaner, B. (2001). *Yat turizmi ve Türkiye'deki uygulamaları*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Feldman, F. (2010). *What is this thing called happiness?* Oxford: Oxford University Press.
- Gedik, N. and Demirkol, B. (2016). Cruise tourism: A global overview. *Tourism Studies Quarterly*, 3(2): 157–170.
- Gilbert, D. and Abdullah, J. (2004). Holiday taking and the sense of well-being, *Annals of Tourism Research*, 31(1): 103–121.
- Göçmen, Z. ve Doğan, H. (2014). Su üstü sporları ve turizm, *Spor Bilimleri Dergisi*, 25(2): 167–175.
- Gülcan, A. (2014). Genç yetişkinlerde iyimserliğin mutluluk ve yaşam doyumu üzerindeki etkisinin incelenmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Fatih Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Hall, C. M. (2001). Trends in ocean and coastal tourism. *Ocean & Coastal Management*, 44(9): 601–618.
- Helliwell, J. F., Layard, R. and Sachs, J. D. (Eds.). (2017). World happiness report 2017. Sustainable Development Solutions Network.
- Holloway, J. C. and Plant, R. V. (1992). *Marketing for tourism* (2nd ed.). London: Pitman publishing.
- <https://www.isasurf.org/isa-info/faq/>. 05.06.2025.
- http://www.iwwfwakeboard.com/IWWF/Wake_board_History.html, [Erişim Tarihi: 05.06.2025].
- <http://www.kultur.gov.tr/TR,72487/turizm-amacli-sportif-faaliyetler.html>, [Erişim Tarihi: 05.06.2025].
- <http://www.tssf.gov.tr/su-kayagi/> [Erişim Tarihi: 05.06.2025].
- <http://www.tssf.gov.tr/TR/brans/13/sualti-hokeyi>, [Erişim Tarihi: 05.06.2025].
- <http://www.tyf.org.tr>. [Erişim Tarihi: 05.06.2025].
- Ismail, F. (2009). The development of Small Island Tourism in Malaysia. (Doctorate thesis), Victoria University, Faculty of Business and Law, Melbourne.
- İçöz, O. (2011). *Seyahat Acentaları ve Tur Operatörlüğü Yönetimi*. Ankara: Turhan Kitabevi.

- Jennings, G R. (2007). Advances in tourism research: Theoretical paradigms and accountability. In Á. Matias, P. Nijkamp and P. Neto (Eds.), *Advances in Modern Tourism Research* (pp. 9–35). Physica-Verlag.
- Jennings, G. (2007). *Water-based tourism, sport, leisure, and recreation experiences*. New York: Elsevier Butterworth-Heinemann.
- Karğı, M. (2010). Kıyı turizmi ve çevresel etkileri, *Coastal Studies Journal*, 22(1): 75–82.
- Kaya, A. ve Narin, Y. (2008). Yat turizmi ve ekonomik etkileri, *Tourism Economics*, 14(4): 375–389.
- Kozak Akoğlan, M. ve Bahçe, A. S. (2012). *Özel ilgi turizmi* (2. Baskı). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Kozak, M., Kozak, N. ve Bahçe, S. (2012). Yat turizmi ve destinasyon yönetimi, *Tourism Management Perspectives*, 4: 261–268.
- Kozan, Y., Kozan, G. Y., Özdemir, S., Özdemir, S. S. ve Günlü, E. (2014). Turizm yazınında Deniz Turizminin olgusal gelişim, *Dokuz Eylül Üniversitesi Denizcilik Fakültesi Dergisi*, 6(2): 115-129.
- Manap, G. (2006). Analitik hiyerarşi yaklaşımı ile turizm merkezi seçimi, *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2: 157–170.
- Mannell, R. C. (1999). Older adults, leisure, and wellness. *Journal of Leisurability*, 26(2): 3-10.
- Marmaris Nüfus. Data.tuik.gov.tr.15.06.2025.
- McManus, A., Hunt, W., Storey, J. and White, J. (2011). Identifying the health and well-being benefits of recreational fishing. FRDC Project.
- Mısırlı, İ. (2010). *Seyahat acentacılığı ve tur operatörlüğü*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Mihalic, T. (2013). Economic impacts of tourism, particularly its potential contribution to economic development. In (Ed.) C. Tisdell: *Handbook of tourism economics: Analysis, new applications and case studies* (pp. 644–682). World Scientific.
- Murphy, H. (2003). Exploring leisure and psychological health and wellbeing: Some problematic issues in the case of Northern Ireland. *Leisure Studies*, 22, 37–50.
- Orams, M. (2002). *Marine tourism: Development, impacts and management*. Oxfordshire: Routledge.
- Özbek, M. (2014). Rüzgar sörfü ve turizm. *Spor Bilimleri Dergisi*, 25(1): 31-40.
- Özdemir, G. (2008). *Destinasyon pazarlaması*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Özel, N. K. (2015). İş doyumu ve yaşam doyumu arasındaki ilişkinin demografik değişkenler açısından incelenmesi: Konaklama işletmelerinde bir araştırma. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Türk Hava Kurumu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Payeras, M., Riera, A. and Crespi, R. (2011). The economic impact of yacht charter tourism on the Balearic economy, *Tourism Economics*, 17(1), 117–130.
- Pektaş, Ş. Y. (2016). Ada turizmi. Editörler: T.F. Çakmak ve F.İ. Dinçer: *Deniz turizmi içinde* (ss. 239-267) Ankara: Detay Yayıncılık.
- Preville, J. (2013). Yacht tourism: A global overview. *Tourism Studies Quarterly*, 3(1): 10–15.
- Rackham, O. (2012). Island landscapes: Some preliminary questions, *Journal of Marine and Island Cultures*, 1(2): 87-90.
- Rızaoğlu, B. (2003). *Turizm Davranışı*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Richins, H. (2007). Motorized water sports. In G. Jennings (Ed.), *Water-based tourism, sport, leisure, and recreation experiences* (pp. 70–80). New York: Elsevier Butterworth-Heinemann.

- Rodríguez, A., Látková, P. and Sun, Y. Y. (2008). The relationship between leisure and life satisfaction: Application of activity and need theory, *Social Indicators Research*, 86(1): 163.
- Sevinç, F. (2014). Sustainable yacht tourism practices, *Management & Marketing*, 15(1): 61–76.
- Sevinç, F. and Özel, Ç. H. (2018). Diving as a leisure time activity and its relationship with life satisfaction, *Dokuz Eylül University Journal of Graduate School of Social Sciences*, 20(3): 397–415.
- Sevinç, F. and Güzel, T. (2021). Sailing as a recreative activity and its relationship with life satisfaction, *Turizm Akademik Dergisi*, 8(1): 335-346.
- Sezer, İ. (2012). Turistik fonksiyonları ve yat turizmine etkileri açısından Didim Yat Limanı (D-Marin Didim), *Doğu Coğrafya Dergisi*, 17(28): 103-124.
- Sop, S. A. (2014). An investigation on the relationship between job strain, work-to-leisure conflict, occupational satisfaction and life satisfaction. *Tourism Academic Journal*, 1(1): 1-14.
- Söyler, S. (2016). Turizmde ciddi serbest zaman faaliyeti doğa yürüyüşleri, çevre kimliği ve yaşam doyumu ilişkisi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Sümbül, G. (2023). Ada turizminin algılanan etkileri ile yerel halkın yaşam doyumu arasındaki ilişkide duygusal dayanışmanın düzenleyici rolü. (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Üniversitesi, Balıkesir.
- Şad, B. (2017). Konaklama işletmelerinde çalışan bireylerin tükenmişlik düzeylerinin yaşam doyumuna etkisi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Şekeroğlu, M.Ö. (2013). Gençlik ve Spor Bakanlığı, Spor Genel Müdürlüğü Merkez Teşkilatı çalışanlarının iş-aile ve aile-iş çatışmalarının yaşam doyumuyla ilişkisinin incelenmesi. (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- T.C. Başbakanlık Gençlik ve Spor Müdürlüğü (1995). Sualtı Ragbisi ve Sualtı Navigasyonu Eğitim Kitabı, Sualtı sporları, Can kurtarma, Su kayağı ve Paletli Yüzme Federasyonu Yayınları (2.Baskı). Ankara: Damla Matbaacılık.
- T.C. Gençlik ve Spor G.M. (1995). Sualtı sporları ve federasyonları. Ankara: Gençlik ve Spor Bakanlığı Yayınları.
- Tandoğan, M. (1998). Yat turizmi ve Türkiye'deki uygulamaları, *Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(2): 145–158.
- UNEP. (2008). Disaster risk management for coastal tourism destinations responding to climate change: A practical guide for decision makers. United Nations Environment Programme.
- Usta, Ö. (2009). *Turizm: Genel ve Yapısal Yaklaşım*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Ünal, S., Karlıdağ, R. ve Yoloğlu, S. (2001). Hekimlerde tükenmişlik ve iş doyumu düzeylerinin yaşam doyumu düzeyleri ile ilişkisi, *Klinik Psikiyatri*, 4(2): 113-118.
- Valenzuela, S., Park, N. and Kee, K. F. (2009). Is partial social capital “more”? *Journal of Computer Mediated Communication*, 14(4): 875–901.
- Wichupankul, S. and Davari, D. (2023). Island destination competitiveness: Subjective well-being perspective, APTA 2023 Conference, 5-8 August, Chiang Mai, Thailand.
- Wild, R. and Dearing, J. (2000). Cruise tourism: A global overview, *Tourism Management*, 21(4): 319–331.

Wolf, E. J., Harrington, K. M., Clark, S. L. and Miller, M. W. (2013). Sample size requirements for structural equation models: An evaluation of power, bias, and solution propriety. *Educational and Psychological Measurement*, 73(6): 913-934.

Woo, E., Kim, H. and Uysal, M. (2015). Life satisfaction and support for tourism development. *Annals of Tourism Research*, 50: 84-97.

Yayla, Ö. and Çetiner, H. (2019). The effect of factors affecting the evaluation of leisure-on-leisure satisfaction, *Tourism Academic Journal*, 6(1): 219-228.

Yılmaz, M. L. ve Peker, H. S. (2013). Su kaynaklarının Türkiye açısından ekono-politik önemi ekseninde olası bir tehlike: Su savaşları. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3(1): 57-74.